

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

שם השיעור: ירושלים, ממלחמה עולמית לשלום, עיון בפרשת מלחמת המלכים וברית בין הבתרים

(שיעור מס' 135)

שם המרצה: ברוך קהת (baruhke@gmail.com)

1. רמב"ם מורה הנבוכים חלק ג פרק נ

ספור מלחמת תשעת המלכים, להודיע המופת בנצוח אברהם באנשים מתי מספר ואין מלך עליהם, ארבעה מלכים גדולים, ועוד הודיענו איך חם לבבו על קרובו בעבור שגדל על אמונתו, ומסר נפשו לסכנת המלחמה כדי להצילו, והודיענו גם כן בהסתפקותו ושובע נפשו והיותו בז לממון ומתפאר בטוב המדות, והוא אמרו אם מחוט ועד שרוך נעל.

2. בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת לך לך פרשה מב

אל עמק שוה הוא עמק המלך ר' ברכיה ור' חלבו בשם ר' שמואל בן נחמן ששם השוו כל האומות ואמרו לאברהם תהי מלך עלינו, אמר להם אל יחסר העולם מלכו וא-לוהו.

3. בראשית רבה (תיאודור-אלבק) פרשת לך לך פרשה מא

אמר ר' אבין כשם שפתח בארבע מלכיות כך חותם בארבע מלכיות, את כדר לעמר מלך עילם ותדעל מלך גוים ואמרפל מלך שנער ואריוך מלך אלסר (בראשית יד ט) כך חותם בארבע מלכיות מלכות בבל ומלכות מדי ומלכות יוון ומלכות אדום.

4. בראשית רבה שם

ר' מאיר היה דורש שמות, ברע שהיה בן רע, ברשע שהיה בן רשע, שנאב שהיה שואב ממון, שמאבר שהיה פורח ומביא ממון בלע שנתבלעו דיוריה.

5. רד"ק בראשית י"ד, יח

ומלכי צדק מלך שלם - הוא ירושלים, וכן כתוב ויהי בשלם סכו (תהלים ע"ו) ונקראו מלכי ירושלים מלכי צדק מן אדני צדק וכן כתוב בספר יהושע אדני צדק מלך ירושלים (י' א'), כי ירושלים הוא מקום הצדק והשלום לא יסבול עול וחמס ומעשה תועבה זמן ארוך, לפיכך מקיא החטאים היושבים בה.

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז

ברית בין הבתרים (פרק ט"ו)	מלחמת המלכים (פרק י"ד)
<p>(א) אחר הדברים האלה היה דבר ה' אל אבֶרם במחזה לאמר אל תירא אבֶרם אנכי לך שְׂכָרְךָ הרבה מאד: (ב) ויאמר אבֶרם אֲדָנִי ה' מה תתן לי ואנכי הולך עירי וּבֵן מִשְׁקֶךָ אֲלִיעֶזֶר: (ג) ויאמר אבֶרם הֲנִי לֹא נִתְתָה זֶרַע וְהִנֵּה בֵן בִּיתִי יֹרֵשׁ אֹתִי: (ד) וְהִנֵּה דָבָר ה' אֵלָיו לֵאמֹר לֹא יִירָשְׁךָ זֶה כִּי אִם אֲשֶׁר יֵצֵא מִמֶּעֶיךָ הוּא יִירָשְׁךָ: (ה) ויוצא אתו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הכוכבים אם תוכל לספר אתם ויאמר לו כה יהיה זרעך: (ו) והאמן בה' ויחשבה לו צדקה: (ז) ויאמר אליו אני ה' אשר הוצאתיך מאור כְּשָׂדִים לְתֵת לְךָ אֶת הָאָרֶץ הזאת לְרִשְׁתָּהּ: (ח) ויאמר אֲדָנִי ה' בְּמָה אֲדַע כִּי אִירְשָׁנָה: (ט) ויאמר אליו קחה לי עגלה משלשת ועז משלשת ואיל משלש ותר וגוזל: (י) ויקח לו את כל אלה ויבִתֵּר אֹתָם בַּתְּנֹךְ ויתן איש בתרו לקראת רעהו ואת הצֶפֶר לא בִתֵּר: (יא) וירד העיט על הפגרים וישב אתם אבֶרם: (יב) ויהי השמש לבוא ותרדמה נפלה על אבֶרם וְהִנֵּה אֵימָה חֲשֵׁכָה גְדֹלָה נִפְלֶתָ עָלָיו: (יג) ויאמר לֹאֲבָרָם יָדַע תִּדַע כִּי גַר יִהְיֶה זֶרַעְךָ בָּאָרֶץ לֹא לָהֶם וְעַבְדוּם וְעָנוּ אֹתָם אַרְבַּע מאות שָׁנָה:</p> <p>(יד) וגם את הגוי אשר יַעֲבֹדוּ דָן אֲנִכִּי וְאַחֲרַי כֹּן יֵצְאוּ בְּרַכְשׁ גָּדוֹל: (טו) ואתה תבוא אל אבֶרְתִּיךָ בְּשָׁלוֹם תִּקְבֹּר בְּשִׁיבָה טוֹבָה: (טז) ודור רביעי ישובו הנה כי לא שְׁלָם עֹן הָאָמְרִי עַד הַנְּהָ: (יז) ויהי השמש באה ועלטה היה והנה תנור עשן ולפיד אש אשר עבר בין הגזרים האלה:</p> <p>(יח) ביום ההוא כרת ה' את אבֶרָם בְּרִית לֵאמֹר לְזֶרַעְךָ נִתְתִּי אֶת הָאָרֶץ הזאת מִנְּהַר מִצְרַיִם עַד הַנְּהַר הַגָּדֹל נְהַר פְּרָת: (יט) את הקיני ואת הקניזי ואת הקדמני: (כ) ואת החתי ואת הפרזי ואת הַרְפָּאִים: (כא) ואת האַמְרִי ואת הַכְּנַעֲנִי ואת הַגְּרִגְשִׁי ואת הַיְבוּסִי: ס</p>	<p>(א) ויהי בימי אמרפל מלך שַׁנְעֵר אַרְיֹוֹף מֶלֶךְ אֱלֹסָר כְּדָרְלַעֲמֹר מֶלֶךְ עֵיִלִם וְתַדְעֵל מֶלֶךְ גֹּיִם: (ב) עָשׂוּ מִלְחָמָה אֶת בְּרַע מֶלֶךְ סָדָם וְאֶת בְּרִשְׁעֵי מֶלֶךְ עַמְרָה שְׁנָאֵב מֶלֶךְ אַדְמָה וְשִׁמְאֵבֵר מֶלֶךְ צַבֻּיִים וְיִמְלֹךְ בְּלַע הִיא צַעַר: (ג) כָּל אֵלֶּה חִבְּרוּ אֶל עַמְקֵי הַשְּׂדִים הוּא יָם הַמֶּלַח: (ד) שְׁתֵּי עֶשְׂרֵה שָׁנָה עָבְדוּ אֶת כְּדָרְלַעֲמֹר וְשִׁלְשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה מְרֹדוֹ: (ה) וּבְאַרְבַּע עֶשְׂרֵה שָׁנָה בָּא כְּדָרְלַעֲמֹר וְהַמְּלָכִים אֲשֶׁר אֹתוֹ וַיְכּוּ אֶת רַפְּאִים בְּעֶשְׂתֵּרֶת קַרְנַיִם וְאֶת הַזּוּזִים בְּהֵם וְאֶת הָאֵימִים בְּשׁוּהַ קַרְיָתִים: (ו) וְאֶת הַחַרִּי בְּהֶרֶם שְׁעִיר עַד אֵיל פֶּאֶרֶן אֲשֶׁר עַל הַמַּדְבָּר: (ז) וַיִּשְׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל עֵין מִשְׁפָּט הוּא קָדֵשׁ וַיְכּוּ אֶת כָּל שְׂדֵה הָעַמְלָקִי וְגַם אֶת הָאָמְרִי הַיֵּשֵׁב בְּחֻצָּן תָּמָר: (ח) וַיֵּצֵא מֶלֶךְ סָדָם וּמֶלֶךְ עַמְרָה וּמֶלֶךְ אַדְמָה וּמֶלֶךְ צַבֻּיִים וּמֶלֶךְ בְּלַע הוּא צַעַר וַיַּעֲרֹכוּ אֹתָם מִלְחָמָה בְּעַמְקֵי הַשְּׂדִים: (ט) אֶת כְּדָרְלַעֲמֹר מֶלֶךְ עֵיִלִם וְתַדְעֵל מֶלֶךְ גֹּיִם וְאִמְרֵפֶל מֶלֶךְ שַׁנְעֵר וְאַרְיֹוֹף מֶלֶךְ אֱלֹסָר אַרְבַּעַה מְלָכִים אֶת הַחֲמֻשָּׁה: (י) וְעַמְקֵי הַשְּׂדִים בְּאֶרֶת בְּאֶרֶת חֲמֹר וַיְנַסּוּ מֶלֶךְ סָדָם וְעַמְרָה וַיִּפְּלוּ שָׁמָּה וְהַנְּשָׂאִים הָרָה נָסוּ: (יא) וַיִּקְחוּ אֶת כָּל רֶכֶשׁ סָדָם וְעַמְרָה וְאֶת כָּל אֲכָלָם וַיִּלְכוּ: (יב) וַיִּקְחוּ אֶת לוֹט וְאֶת רַכְשׁוֹ בֵּן אַחִי אַבְרָם וַיִּלְכוּ וְהוּא יָשֵׁב בְּסָדָם: (יג) וַיָּבֵא הַפְּלִיט וַיַּגֵּד לְאַבְרָם הָעֵבֶרִי וְהוּא שָׁכַן בְּאֵלְנֵי מִמְרָא הָאָמְרִי אַחִי אֲשֶׁכֶל וְאַחִי עֶגֶר וְהֵם בְּעַלֵּי בְרִית אַבְרָם: (יד) וַיִּשְׁמַע אַבְרָם כִּי נִשְׁבָּה אַחִיו וַיִּרַק אֶת חֲנִיכָיו יְלִידֵי בֵיתוֹ שְׁמֹנֶה עֶשֶׂר וּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת וַיִּרְדֹּף עַד דֵּן: (טו) וַיַּחֲלַק עֲלֵיהֶם לִילָה הוּא וְעַבְדָּיו וַיִּכְּסוּ וַיִּרְדְּפֵם עַד חֹבֶבֶה אֲשֶׁר מִשְׁמָאל לְדַמְשֶׁק: (טז) וַיִּשְׁבּוּ אֶת כָּל הָרֶכֶשׁ וְגַם אֶת לוֹט אַחִיו וְרַכְשׁוֹ הַשֵּׁיב וְגַם אֶת הַנְּשִׁים וְאֶת הָעַם: (יז) וַיֵּצֵא מֶלֶךְ סָדָם לְקִרְאָתוֹ אַחֲרָי שׁוּבוּ מִהַפּוֹת אֶת כְּדָרְלַעֲמֹר וְאֶת הַמְּלָכִים אֲשֶׁר אֹתוֹ אֶל עַמְקֵי שׁוּהַ הוּא עַמְקֵי הַמֶּלֶךְ: (יח) וּמִלְכֵי צֹדֵק מֶלֶךְ שְׁלָם הוֹצִיא לָחֵם וַיִּזֵּן וְהוּא כֹהֵן לְאֵל עֲלִיוֹן: (יט) וַיִּבְרָכֵהוּ וַיֹּאמֶר בְּרוּךְ אַבְרָם לְאֵל עֲלִיוֹן קָנָה שָׁמַיִם וְאָרֶץ: (כ) וּבְרוּךְ אֵל עֲלִיוֹן אֲשֶׁר מִגֵּן צְרִיף בִּידְךָ וַיִּתֵּן לוֹ מַעֲשֵׂר מִכָּל: (כא) וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ סָדָם אֵל אַבְרָם תָּן לִי הַנֶּפֶשׁ וְהַרְכָּשׁ קַח לְךָ: (כב) וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֵל מֶלֶךְ סָדָם הֲרַמְתִּי יָדִי אֵל ה' אֵל עֲלִיוֹן קָנָה שָׁמַיִם וְאָרֶץ: (כג) אִם מַחוּט וְעַד שְׂרוּף נַעַל וְאִם אֶקַּח מִכָּל אֲשֶׁר לְךָ וְלֹא תֹאמַר אֲנִי הָעֹשֶׂרְתִּי אֶת אַבְרָם: (כד) בְּלַעֲדִי רַק אֲשֶׁר אֲכָלוּ הַנְּעָרִים וְחִלַּק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הִלְכוּ אֹתִי עֶגֶר אֲשֶׁכֶל וּמִמְרָא הֵם יִקְחוּ חֲלָקָם: ס</p>

ימי עיון בתנ"ך תשע"ז